

Uzbekiker i Kazakstan

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Temarapport: Uzbeker i Kazakstan

2017-12-21, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2017

Omslagsbild: Wikimedia Commons

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. English summary.....	4
2. Inledning	5
2.1. Om rapporten.....	5
2.2. Avgränsningar	5
2.3. Historisk bakgrund: från steppmark till Centralasiens Kuwait	5
2.4. Allmänt om demokratiskt utrymme i Kazakstan.....	7
3. Uzbeker i Kazakstan	7
3.1. Kort bakgrund.....	7
3.2. Situationen för uzbeker idag.....	8
3.2.1. En del av det kazakiska samhället.....	8
3.2.2. Uzbekers tillgång till samhällsservice och arbetsmarknad	8
4. Lifos slutsatser	12
Källförteckning	13

1. English summary

In September, Lifos conducted an analysis of asylum cases lodged by Kazakh nationals. An obvious trend was that individuals from southern Kazakhstan, more precisely from the city of Shymkent, lodged a large majority of the asylum claims. Another obvious trend was that almost all applicants were representatives of the Uzbek or Uyghur minorities, claiming to be harassed and discriminated by the majority Kazakh population and authorities. A mission was conducted where Lifos visited the major cities of Almaty and Astana. During the mission a broad spectrum of actors were consulted; including international organizations, local NGOs, academics, ethnic representatives and local government officials. The conclusions in this report are largely based on the result of these interviews and has also been complemented with some written material.

Lifos concludes that all the consulted sources give a similar picture of the ethnic dynamics in Kazakhstan, including the area around Shymkent. There are no patterns of ethnically based discrimination, neither concerning the Uzbek community nor any other minority. The state of Kazakhstan portrays itself internationally as a multicultural society and works actively in order for ethnic minorities to have the ability to retain their language and culture. There seems to be no indications that basic societal functions are more accessible to Kazakhs than to other ethnicities. It is of course impossible to rule out individual cases of private conflicts between parties of different ethnicity and that situations can be interpreted as having an ethnical dimension. However, by law adequate skills in the Kazakh and Russian languages is necessary to acquire attractive posts within the administration. Even though this is advantageous for many ethnic Kazakhs who also often are fluent in Russian, there are large groups of Kazakhs with Russian as their native language who do not speak Kazakh on a sufficient level. In conclusion, Lifos has found no substance in the claim that ethnic Uzbeks are systematically discriminated in Kazakhstan, or that ethnic discrimination of any kind is a common phenomenon in Kazakhstan.

2. Inledning

2.1. Om rapporten

I september genomförde Lifos en behovsanalys avseende asylärenden från Kazakstan. Av resultatet gick att utläsa att en avsevärd andel av de sökande var etniska uzbeker eller uigurer med kazakiskt medborgarskap hemmahörande i södra Kazakstan, framförallt från staden Shymkent. De asylskäl som återopades var i huvudsak diskriminering och utsatthet på grund av etnisk tillhörighet och svårigheter att få tillgång till basal samhällsservice samt ovilja från rätts- och säkerhetssektorn att ingripa vid exempelvis hot om våld eller utpressning på grund av rent etniska grunder. Den påtagliga avsaknaden av relevant skriftligt material på området låg till grund för Lifos beslut att tillsammans med norska Landinfo genomföra en utredningsresa till Kazakstan för att på plats inhämta information om de faktiska förhållandena. Resan genomfördes med logistiskt stöd från International Organization for Migration (IOM) och Sveriges ambassad i Astana. Under resan besöktes såväl Almaty som Astana. Intervjuer genomfördes med ett brett spektrum av aktörer såsom internationella organisationer, lokala frivilligorganisationer, akademiker, etniska representanter och lokala myndigheter. Denna rapport är till stor del baserad på de intervjuer som genomfördes under resan och har även kompletterats med en del skriftligt material.

En del av källorna är på egen begäran anonymiserade för att inte riskera att pekats ut. De anonyma källorna har givits en egen anonym identitet (t.ex. journalist A). I de delar rapporten redovisar Lifos analys av den inhämtade informationen framgår det av texten.

2.2. Avgränsningar

Vid läsning och analys av denna rapport är det av yttersta vikt att notera att den behandlar uzbeker med kazakiskt medborgarskap som i många fall varit bosatta i Kazakstan i generationer. Även om de har sin etnicitet och sina historiska rötter gemensamt med de uzbeker som är uzbekiska medborgare och lever i Uzbekistan eller som arbetsmigranter i Kazakstan så bör läsaren undvika att dra några paralleller mellan de skilda grupperna. Det politiska klimatet är annorlunda i Uzbekistan och kazakiska medborgares möjligheter och rättigheter skiljer sig stort från de villkor som arbetsmigranter möter oavsett etnicitet. Rapporten avser inte heller göra någon analys av den politiska situationen i Kazakstan.

2.3. Historisk bakgrund: från steppmark till Centralasiens Kuwait

Det territoriella område som idag utgör Kazakstan har en lång historia av etnisk mångfald och folkomflyttningar. Efter upprepade invasioner av turkar och mongoler introducerades på 800-talet islam i området av arabiska erövrare. Området beboddes då av nomadiska stammar. Under 1500-talet växte ett kazakiskt khandöme fram och den kazakiska etniciteten fick sin särprägel. Under början av 1700-talet delades khandömet i en union

bestående av tre klaner ledda av var sin khan. I mitten av 1700-talet anslöt sig de tre klanerna till det ryska tsardömet i syfte att söka bundsförvanter inför en förestående invasion från mongolerna österifrån. Flera väpnade försök att bryta sig loss från Ryssland misslyckades och den ryska kontrollen över området fortskred. Under 1800-talet och början av 1900-talet bosatte sig 100 000-tals ryssar och ukrainare på kazakisk mark och industrialiseringen kom igång i området. Vid det ryska inbördeskrigets utbrott 1917 försökte kazakiska nationalister utnyttja situationen för att bilda en egen stat, de slogs dock ned av bolsjevikerna. År 1920 integrerades Kazakstan i Sovjetunionen som den "Kirgiziska autonoma provinsen" men efter administrativa gränsmflyttningar år 1936 fick Kazakstan sina nuvarande gränser och fullvärdig status som Sovjetrepublik. Under 1940-talet tvångsförflyttades, som ett led i Stalins kombination av brutal pragmatism och paranoia, hela befolkningar till Kazakstan, bland annat koreaner, krimtatarer, tyskar, polacker och tjetjener.¹

Kazakstan kom att bli den mest industrialiserade av de Centralasiatiska republikerna. De stora kol- och oljefyndigheterna drog till sig allt fler slaver inklusive en grupp styrande sovjetiska teknokrater. Industrialiseringen av Kazakstan fortsatte under andra världskriget när hela industrier flyttades från de framryckande tyska trupperna i det europeiska Ryssland till Kazakstan. Även efter andra världskrigets slut fortsatte migrationen till och industrialiseringen av Kazakstan. Bara under 1950-talet anlände 640 000 migranter från olika delar av Sovjetunionen för att bearbeta kazakisk jordbruksmark. Ända fram till Sovjetunionens fall lockades arbetskraft till jordbruket, oljefälten och kolgruvorna i området.² Under den sovjetiska eran etablerades därtill ett utbrett nät av arbetsläger men också platser för en mängd hemliga forskningsanläggningar och laboratorier kopplade till rymd- och kärnvapenprogrammen.³

De komplicerade processer som slutligen ledde till Sovjetunionens upplösning banade väg för de Centralasiatiska staternas självständighet. Efter självständigheten 1991 tog förstesekreteraren för det kazakiska kommunistpartiet Sultan Nazarbajev över rollen som president för det självständiga Kazakstan, en roll han innehar än idag.

På grund av sina stora naturresurser i form av olja, guld, diamanter och värdefulla mineraler har Kazakstan haft en exploderande ekonomi och vuxit fram som den klart dominerande kraften bland de centralasiatiska länderna, en roll som under sovjettiden innehades av Uzbekistan.

Kraften i ekonomin har också givit möjligheter till en högre grad av självständighet mot den regionala stormakten Ryssland. Denna självständighet har manifesterats i tydliga markeringar och avsteg från

---

¹ BBC, *Timeline Kazakhstan*, 2012-01-31, http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/country_profiles/1298395.stm (Hämtad 2017-12-08).

² Jeffrey Hayes, *Soviet period in Kazakhstan*, april 2016, http://factsanddetails.com/central-asia/Kazakhstan/sub8_4a/entry-4632.html (Hämtad 2017-12-08).

³ Ibid.

Ryssland, exempelvis har huvudstaden flyttats från ett område med en rysk majoritet, man planerar att införa det latinska alfabetet och har varit öppet kritiska till den ryska dominansen i den Euroasiatiska unionen (EaEU). Ännu ett tecken på fjärmandet från Ryssland är att de flesta lukrativa oljekontrakt gått till de västerländska giganterna British Petroleum, Shell och Exxon snarare än till ryska intressenter. Det bör dock konstateras att Ryssland alltså utgör Kazakstans viktigaste allierade och handelspartner.⁴

2.4. Allmänt om demokratiskt utrymme i Kazakstan

Självständigheten från Sovjetunionen avsåg bana väg mot ett demokratiskt styre, ekonomiska reformer och privatisering, så har dock inte skett. Bristande ekonomisk styrning och ett politiskt system med all makt koncentrerad till presidentämbetet har lett till en situation med liten utsikt för politiska förändringar och ett ekonomiskt system som kraftigt gynnar de redan välbeställda.⁵ Av amerikanska utrikesdepartementets senaste rapport om mänskliga rättigheter i Kazakstan framgår att presidenten kontrollerar såväl de lagstiftande som de rättskipande myndigheterna och konstitutionen kräver att presidenten godkänner alla grundlagsändringar. Under det senaste presidentvalet (2015) erhöll Nazarbayev 97,5 % av rösterna och hans stödparti Nut Otan kontrollerar parlamentet. Någon egentlig opposition till nuvarande styre saknas och möjligheterna för medborgarna att välja sina representanter i fria och öppna val är kraftigt inskränkta. Detsamma gäller grundläggande mänskliga rättigheter såsom yttrandefrihet, församlingsfrihet och religionsfrihet.⁶

3. Uzbeker i Kazakstan

3.1. Kort bakgrund

Kazakstan är ett multietniskt land där 17 miljoner invånare av 138 olika etniciteter lever på ett område lika stort som Västeuropa. Kazakstans uzbekiska minoritet lever framförallt i södra Kazakstan nära gränsen till Uzbekistan och utgör efter kazaker och ryssar den tredje största folkgruppen i landet. De stammar som kom att utveckla den uzbekiska kulturen anlände till området på 1400- och 1500-talet och bildade under en kort period en egen stat som så småningom kom att absorberas av det ryska imperiet under sent 1800-tal. Under sovjettiden flyttades områden som traditionellt sett bosatts av uzbeker mellan olika Sovjetrepubliker genom administrativa dekret. Den slutgiltiga administrativa gränsdragningen 1936 avgjorde vilka uzbeker som så småningom kom att bli kazakiska medborgare och vilka som skulle bli uzbekiska medborgare. Uzbekerna talar ett östturkiskt språk och tillhör i regel Hanafiskolan av sunniislam.⁷

---

⁴ Melnichuk, Valeriya, *Kazakhstan not Everyone is Happy about the Eurasian Economic Union*, 2014-11-30, <https://pulsofcentralasia.org/2014/10/30/kazakhstan-not-everyone-is-happy-about-the-eurasian-economic-union/> (Hämtad 2017-12-12).

⁵ Jefferey Hayes, 2016.

⁶ US Department of State, *Kazakhstan 2016 Human Rights Report*, 2017-08-15, s. 1, <https://www.state.gov/documents/organization/265750.pdf> (Hämtad 2017-12-08).

⁷ Anonym expert, samtal i Astana, Kazakstan, 2017-11-14.

Till skillnad från kazaker är uzbekerna historiskt ett bofast folkslag som framförallt har ägnat sig åt jordbruk och handel. I södra Kazakstan, med en befolkning på totalt 2,5 miljoner, utgör etniska uzbeker idag 18 % av invånarna. I vissa rurala byar kan de etniska uzbekerna utgöra upp till 97 % medan grannbyarna kan vara helt dominerade av kazaker. En studie som genomfördes av sociologen Igor Savin beskriver uzbekerna i Kazakstan som mer reserverade och konservativa än många andra etniska grupper. På landsbygden tenderar uzbekerna framförallt att socialisera inom den etniska gruppen och hålla sig till traditionella seder utan ambitioner att förändra sitt sätt att leva eller modernisera sin tillvaro. Uzbekerna har också, enligt Savin, accepterat att de inte har någon historisk rätt till den mark de lever på. Ett resultat av detta är att uzbeker generellt sett håller sig borta från administrativa och politiska poster samt de mest lukrativa affärsområdena. Istället driver uzbekerna medelstora familjeföretag inom service- och cateringsektorn. Oaktat de uzbekiska kulturella särdragen konstaterar Savin att de uzbekiska kazakerna uppfattar Kazakstan som sitt hemland och att de känner sig inkluderade som medlemmar i samma samhälle som kazakerna med vilka de levt sida vid sida i flera århundraden.⁸

3.2. Situationen för uzbeker idag

3.2.1. En del av det kazakiska samhället

Det är en uttalad politisk strategi från högsta nivå att framhålla Kazakstan som ett exempel på en fungerande multi-etnisk stat. Etniska symboler och traditioner uppmuntras liksom traditionella festivaler och evenemang. Detta ingår i en medveten politisk strategi för att skapa en bild och en känsla av ett multikulturellt samhälle där alla har sin plats. Det finns även formella politiska mekanismer på plats för att ta tillvara etniska minoriteters rättigheter. Bland annat finns särskilda kulturella center där de olika etniska grupperna är representerade och vars primära syfte är att ta tillvara minoriteters intressen, det finns t.ex. kulturella center för uzbeker som värnar om just uzbekers rättigheter och intressen. Till sådana kulturella center kan enskilda individer vända sig med eventuella frågor och problem. Ramverket finns på plats men det är inte alltid som individen vet hur det kan nyttjas.⁹

3.2.2. Uzbekers tillgång till samhällsservice och arbetsmarknad

Enligt en internationell organisation påverkar en persons etnicitet inte dess möjligheter att erhålla service från myndigheterna. Representationen av etniska minoriteter inom statliga myndigheter, så som polisväsendet, är dock inte proportionerlig mot befolkningen. Statliga tjänstemän utgörs i stor utsträckning av etniska kazaker, detta är på grund av den språkreform som Kazakstan har genomgått i och med att kazakiska blev landets enda nationella språk. För att kunna få en tjänst som statstjänsteman finns därför krav på att behärska kazakiska på hög nivå. Ju högre position desto bättre

⁸ Savin, Igor, *Factors in integration and dis-integration of multi-ethnic rural communities in Southern Kazakhstan in the context of impact of June 2010 events in Southern Kyrgyzstan*, Oslo, NUPI, 2012, s. 7 ff.

⁹ Internationell organisation, samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-06.

språkkunskap krävs. Detta exkluderar etniska minoriteter som inte behärskar kazakiska, men påverkar inte enbart etniska minoriteter utan även många kazaker som inte behärskar det kazakiska språket utan har ryska som förstaspråk. Det är i dagsläget många etniska kazaker som inte behärskar kazakiska på en tillräckligt hög nivå för en statlig position.¹⁰

Även en initierad källa bekräftar att det för de flesta positioner i offentlig förvaltning finns krav på att man talar kazakiska som är det officiella språket samt ryska som är standardspråket för interetnisk kommunikation. Denna källa kan bekräfta bilden som ges av de ovannämnda att detta i praktiken exkluderar en stor del av minoritetsbefolkningarna från att inneha vissa ämbeten men även många etniska kazaker som har ryska som modersmål.¹¹

Dennis Dzhivaga, chef för frivilligorganisationen International Bureau for Human Rights and Rule of Law (KIBHR) i Almaty, bekräftar att det inte görs någon skillnad mellan olika etniciteter när det gäller tillgång till samhällsservice, sjukvård eller skolgång. Vidare påpekar han att det förekommer korruption men att detta inte riktar sig mot någon särskild etnicitet. Problem kan dock drabba minoriteter, exempelvis uzbeker på grund av andra orsaker. Okunskap i kazakiska eller ryska kan försvåra vissa administrativa förfaranden och möjligheten att välja en skola som undervisar på modersmålet kan vara begränsad i rurala områden.¹² Dzhivaga menar att det egentligen bara skulle kunna finnas en grupp uzbeker som skulle kunna ådra sig myndigheternas uppmärksamhet och utsättas för direkt diskriminering, det handlar om personer som tydligt markerar att de utövar en traditionell tolkning av islam eller på annat sätt förefaller vara särskilt religiösa. Dessa individer skulle kunna dra till sig uppmärksamhet från polis och säkerhetstjänst.¹³

Även Guido Trezzani för fram språk och yrkesfärdigheter som nyckelfaktorer till framgång i Kazakstan och betonar också han att kazakiskan exkluderar många från statliga tjänster, inklusive kazaker. Det faktum att exempelvis poliskåren till stor del utgörs av etniska kazaker medför dock enligt hans mening inte att en individs etnicitet skulle spela in vad gäller huruvida denne skulle få skydd eller assistans.¹⁴

Abdul Sharir vid det uzbekiska kulturcentret i Almaty¹⁵ menar att han har mycket svårt att se att diskriminering eller bristande skydd från de

---

¹⁰ Ibid.

¹¹ Anonym expert, samtal i Astana, Kazakstan, 2017-11-14.

¹² Dennis Dzhivaga, Kazakhstan International Bureau for Human Rights and Rule of Law (KIBHR), samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-07.

¹³ Ibid.

¹⁴ Guido Trezzani, Caritas Almaty, samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-06.

¹⁵ Kulturcentrumet är en statlig institution som finansieras helt av statliga medel och det finns anledning att anta att representanter för centrumet både visserligen har en agenda och ett uppdrag att värna om sin etniska grupps rättigheter men att de också till stor del styrs av statlig policy.

rättsvårdande myndigheterna skulle vara en grund för att uzbeker skulle lämna landet. Det handlar snarare om personliga konflikter och går inte i linje med den stämning som råder i Kazakstan.¹⁶ Avseende just Shymkent, som uppges som hemort av många av de asylsökande i Sverige, konstaterar Sharir att det är en stad med en bred etnisk mix. Representer för United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) i Almaty förtydligar dock att även om förhållandena i Shymkent är sämre än i exempelvis Almaty är det inte en stad som domineras av organiserad brottslighet eller präglas av ekonomisk eller social misär.¹⁷ Troligtvis handlar migrationen om jakten på bättre förhållanden i kombination med tillgängliga smugglingsnätverk, korruption och falska rykten om olika möjligheter att tjäna pengar utomlands.¹⁸

Det finns kulturcenter i alla Kazakstans städer som har till uppgift att tillvarata minoriteters intressen. Sharir konstaterar att om någon uttalar sig illa om en viss etnisk grupp så kan detta definieras som ett hatbrott vilket är förbjudet enligt lag och kan leda till fängelsestraff. De centrala myndigheterna tar eventuella etniska konflikter på stort allvar. På arbetsmarknaden är etniciteten inte en faktor som vägs in i beslut om vem som ska anställas eller inte, det är en persons kompetens som är avgörande. Varken tillgången statliga institutioner, skola eller arbetsmarknad påverkas av en persons etnicitet i Kazakstan.¹⁹

En forskare som Lifos konsulterat beskriver uzbekernas situation i Kazakstan som komplicerad att förstå. Som grupp har de en stark ekonomisk position och driver ofta affärsverksamhet inom livsmedels- och restaurangbranschen. De håller sig ofta utanför politik och administration även i de områden där de utgör en stor minoritet och det finns en tendens att snarare rösta på kazakiska kandidater i lokala val. Traditionellt sett har den uzbekiska befolkningen levt ett isolerat liv i små byar och ägnat sig åt jordbruk. Dessa kompakta isolerade bosättningar har sedan slukats av växande urbana områden och delvis splittrat gruppen mellan de som trivs i den urbana miljön och de som känner sig mer intvingade i en ny omgivning. Det kan ibland skönjas en misstänksamhet mot det uzbekiska samfundet från kazakiska myndigheter där det förefaller finnas en osäkerhet på uzbekernas egentliga nationella lojalitet. Enligt källan förekommer det inte generellt sett någon diskriminering eller särbehandling av uzbeker från myndigheters eller privatpersoners sida. Uzbekerna har liksom alla andra etniciteter lika möjligheter att åtnjuta samhällsservice. Det har enligt källans kännedom inte rapporterats om några fall av allvarlig diskriminering eller övergrepp från rättsväsendet de senaste åren men samtidigt måste det

---

¹⁶ Abdul Sharir, Uzbek Cultural Center in Almaty, samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-10.

¹⁷ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), möte i Almaty, Kazakstan 2017-11-09.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Sharir, 2017.

uppmärksammas att många uzbeker känner sig obekväma vad gäller myndighetskontakter, i synnerhet om det gäller brottsbekämpande organ.²⁰

Inom den kulturella och akademiska sfären finns uzbekiska tv-stationer, tidningar och skolor som får finansiellt stöd från staten. Uzbeker ges på så vis utrymme att bibehålla sitt kulturella arv. Då många uzbeker lever i gränsområdet till Uzbekistan finns också stora möjligheter att besöka släkt och vänner. Varje vecka åker tusentals uzbeker till Tashkent. Närheten till Uzbekistan skapar dock ett motstridigt förhållande bland de kazakiska uzbekerna gentemot lokal administration och politik. De områden som uzbekerna är bosatta i intresserar inte dem inte, utan den uzbekiska befolkningen stiger undan till fördel för den etniskt kazakiska populationen. Samtidigt som har denna grupp en tydlig identitet som uzbek med kazakiskt medborgarskap.²¹

Enligt representanter för Center for the Study of Inter-Ethnic and Inter-Confessional Relation, Assembly of People of Kazakstan och Uzbek National Cultural Center i Astana finns 136 uzbekiska grundskolor i landet och uzbeker är väl representerade på universiteten, exempelvis utgörs en sjättedel av studenterna på medicinska fakulteten i Astana av uzbeker. Tillsammans med uigurer tillhör uzbekerna de mest kulturellt aktiva minoriteterna och i t.ex. Shymkent finns en uzbekisk teater. Vad gäller tillgång till offentlig service bekräftar representanterna att det inte skiljer sig etniciteter emellan. Den statliga policyn är neutral i förhållande till etnicitet även om det inte går att förneka att kunskap i kazakiska och ryska kan ge stora fördelar på arbetsmarknaden.²²

3.2.2.1. Korruption

Ett flertal av de källor som Lifos konsulterade nämnde korruption som ett problematiskt område i Kazakstan. Denna rapport syftar inte till att utreda omfattningen av fenomenet eller till att identifiera sektorer som är särskild drabbade. Vad som dock bör nämnas är att det förekommer en småskalig vardagskorruption vilken drabbar befolkningen, både kazaker och etniska minoriteter.²³ Shymkent är enligt representanter för UNHCR sannolikt ett område där denna typ av korruption är mer utbredd än i många andra delar av landet, samtidigt konstaterar UNHCR att hela statsförvaltningen brottas med korruptionsproblem. Det händer att personer tvingas muta tjänstemän för att få tillgång till en statlig tjänst, i kombination med en svag statsförvaltning skulle detta kunna ge upphov till en miljö där minoriteter känner sig mer utsatta på grund av sin etnicitet utan att så är fallet.²⁴ Dennis Dzhivaga från KIBHR bekräftar att korruptionen och mutproblematiken inte

---

²⁰ Anonym expert, 2017.

²¹ Ibid.

²² Aigul Sadvokassova, Center for the Study of Inter-Ethnic and Inter-Confessional Relation and Assembly of People of Kazakstan & Sherzod Pulatov Uzbek national Cultural Center in Astana, möte i Astana, Kazakstan, 2017-11-14.

²³ Dzhivaga, 2017.

²⁴ UNHCR, 2017.

är relaterad till etnicitet utan snarare till den individ som sitter på den statliga positionen.²⁵

UNHCR menar att mutproblematiken och korruptionen i praktiken bör drabba kazaker oftare eftersom de är i majoritet.²⁶ Enligt Guido Trezzani från välgörenhetsorganisationen Caritas kan problematiken i viss utsträckning tänkas påverka minoriteter i högre utsträckning än majoritetsbefolkningen då de tenderar att sakna ett nätverk inom myndigheterna som kan hjälpa dem att manövrera byråkratin. Avsaknaden av ett nätverk, en generell misstro mot myndigheternas förmåga och tendenser att i första hand vända sig till sin släktskapsgrupp eller klan för stöd och hjälp, skapar en situation där personer tillhörande en etnisk minoritet inte ens gör en ansträngning för att använda de mekanismer som finns på plats för att tillvarata deras intressen.²⁷

4. Lifos slutsatser

Lifos konstaterar att de konsulterade källorna ger en samstämmig bild av den etniska dynamiken i Kazakstan, inklusive området runt Shymkent. Någon stats sanktionerad eller systematisk diskriminering förekommer inte i Kazakstan, varken avseende uzbeker eller någon annan etnicitet. Staten lanserar sig på den internationella arenan som en multikulturell nation och arbetar aktivt för att etniska minoriteter ska ha möjlighet att bevara sina språk och traditioner. Att rättsväsende eller social service generellt sett skulle vara mer tillgängligt för kazaker förefaller inte stämma. Det kan givetvis inte uteslutas att privata konflikter uppstår mellan individer av skilda etniciteter och att detta kan tolkas som baserat på etniska grunder. Likaså bör det konstateras att Kazakstan är ett land där korruption förekommer i stor utsträckning men att detta inte är beroende av etnicitet utan snarare på de enskilda individer som interagerar och sammanhanget i stort. Lifos konstaterar att kunskap i det kazakiska och ryska språket ger en stor fördel för att kunna erhålla högre positioner i den offentliga sfären och att detta kan uppfattas som exkluderande för de som ej behärskar språket tillräckligt. Även om språket till stor del gynnar etniska kazaker finns det samtidigt en stor grupp kazaker som har ryska som modersmål och inte behärskar kazakiska, därför ges inget stöd för att detta krav skulle vara diskriminerande av etniska skäl.

Lifos slutsats är sammanfattningsvis att det inte förekommer något stöd för att etniska uzbeker i Kazakstan diskrimineras systematiskt eller på annat sätt missgynnas av statliga eller privata aktörer, detta utesluter dock inte att individer av uzbeker härkomst kan känna sig eller diskrimineras i enskilda fall.

---

²⁵ Dzhivaga, 2017.

²⁶ UNHCR, 2017.

²⁷ Trezzani, 2017.

Källförteckning

Elektroniska källor

BBC, *Timeline Kazakhstan*, 2012-01-31, http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/country_profiles/1298395.stm (Hämtad 2017-12-04).

Jeffrey Hayes, *Soviet period in Kazakhstan*, april 2016, http://factsanddetails.com/central-asia/Kazakhstan/sub8_4a/entry-4632.html (Hämtad 2017-12-04).

Melnichuk, Valeriya, *Kazakhstan not Everyone is Happy about the Eurasian Economic Union*, 2014-11-30, <https://pulsofcentralasia.org/2014/10/30/kazakhstan-not-everyone-is-happy-about-the-eurasian-economic-union/> (Hämtad 2017-12-12).

US Department of State, *Kazakhstan 2016 Human Rights Report*, 2017-03-03, <https://www.state.gov/documents/organization/265750.pdf> (Hämtad 2017-12-04).

Skriftliga källor

Savin, Igor, *Factors in integration and dis-integration of multi-ethnic rural communities in Southern Kazakhstan in the context of impact of June 2010 events in Southern Kyrgyzstan*, Oslo, NUPI, 2012.

Muntliga källor

Aigul Sadvokassova, Center for the Study of Inter-Ethnic and Inter-Confessional Relations, Assembly of People of Kazakhstan & Sherzod Pulatov, Uzbek National Cultural Center in Astana, samtal i Astana, Kazakstan, 2017-11-14.

Abdul Sharir, Uzbek Cultural Center in Almaty, samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-10.

Anonym expert, samtal i Astana, Kazakstan, 2017-11-14.

Dennis Dzhivaga, Kazakhstan International Bureau for Human Rights and Rule of Law (KIBHR), samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-07.

Guido Trezzani, Caritas Almaty, samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-06.

Internationell organisation, samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-06.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), samtal i Almaty, Kazakstan, 2017-11-09.

Lifos publikationer

Landrapport syftar primärt till att utgöra ett underlag till Migrationsverkets rättsliga styrning. Den kan också ge stöd vid handläggning i migrationsärenden.

Temarapport syftar till att ge landinformation i ett eller flera sammanlänkade teman, alternativt ett tema som berör flera länder.

Lägesanalys syftar till att ge en kortfattad lägesbild av en situation i ett land, inklusive en analys kring möjlig utveckling.

Scenarioanalys syftar primärt till att utgöra ett stöd vid prognosarbete, strategiskt beslutsfattande etc. genom att beskriva ett antal möjliga scenarier samt sannolikheten och konsekvensen av dessa.

Fråga-Svar är sammanställningar av information som svar på frågor från Migrationsverkets anställda.

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se